

MINT A BAGOLY

H O L T I M Á R I A

Aznap a szokásosnál is jóval később érkezett haza. Martin felesége, Márta, már harmadszor tette vissza az ételt a gázra, és féltő volt, hogy az egész tönkremegy. A rendkívüli előjelek ellenére Márta nem kérdezgette, faggatta; úgy gondolta, Martin majd elmondja, magától; ha meg titkol valamit, úgyse mondaná el, akár-hogy faggatná is. Martin méltányolta ezt az okos logikát, és ha szabad így mondani: éppen ez a megkülönböztetett tapintat volt az, ami együttélésüket annyi év után is vonzóvá tette számára. Abban a jól bejáródott-beolajozott, jól berendezett világban, amelyben éltek, a szokásostól eltérő minden apróság szenzációnak számít, amit azután kedvükre nagyíthatnak vagy süthetik rá a jelentéktelenség bélyegét a megszokott kézlegyintéssel.

— Kémet fogtam — mondja Martin, és vetközni kezd.

— Kémet fogtál — ismétli engedelmesen a felesége. Hangjában kibuggyanó nevetés; nem szokta meg, hogy Martin, csak így, érkeztében, tréfára fogja a szót. Talán kedvességből, talán évdésből, már maga folytatja: — És hol van most a kémed?

— A kórházban. De meglehet, hogy csak csempész. Valami nagy maffia nagy kaliberű tagja. De nyomon vagyok, és nem adnám át szívesen az ügyet. Majd, ha fehéren-feketén be tudom bizonyítani, akkor odaálllok az illetékesek elé, és azt mondom: „Látjátok, így kell ezt csinálni!” Addig, egy szót se.

Márta is nyomon volt, éppen ekkor állapította meg, hogy vigyáznia kell a kötéssel, mert az ujbevágás következik. Elvonatkoztatott figyelmét Martin más körülmények közt hallgatással viszonzná, de ezúttal nem teheti. Ekkora felfedezést egy rendezett körülmények közt élő ember egymagában nem bír el. „Jó, hát akkor légy résen, és el ne ereszd” — mormogja magában Márta, de csak

magában, mert Martin soha nem tudta méltányolni a logikus megjegyzéseket. Márta elmerülten, tüntetően köt, tudja, hogy ilyen körülmények között a már háromszor is felmelegített étel szóba se jöhet. A felebaráti irgalmasság nem minden jele nélkül, Martinra pillant:

— Súlyos az állapota?

— Mit tudom én. A szemüvegét összetörte, hunyorog, mint a bagoly délben. Megsérült a térdizma, a fél fejét beragasztották. A röntgen ugyan agyrázkódásos törést nem állapított meg, de az agyrázkódás, az megvolt, mert többször hányt és elaludt ültében.

— Ez az! — diadalmaskodik álnokul Márta, mert kezdettől fogva tudta, kiről van szó. — Akkor ez az! Tudod, idehozták nekem délután, mert sehogy se tudtak vele szót érteni. A környéken senki sem beszél angolul, ez meg holland, és a hollandusok nagy többsége beszél az angolt. Furcsa egy alak, annyi biztos. Valamit mutogatott a füle irányába, gondoltam, azt akarja ezzel jelezni, hogy nagyothall, vagy valami hallókészüléke van. Kérlek, ez vagy tetszi magát, vagy egyszerű futóbolond, de ami még valóságosabb, küldetése van. Volt nála valami újságkivágás, abból derült ki, hogy egy mediterrán túra részvevője, és ha nem tévedek, mert csak úgy, kézzel-lábbal közlekedtünk, ez a szerencsétlen a tizennégy relikocsi műszaki szerelője, aki a szerszámokkal és gumikkal követi a versenyzőket.

— Érdekes — szakítja meg Martin —, én is ugyanezekre következtettem, pedig tudod, milyen rozoga az angol tudásom. Pont nekem kellett arra mennem, amikor betuszkolták a mentőbe, és engem állított meg a mentős, hogy tudok-e vele szót érteni. Mondom, megpróbálhatom. De mondhatom, ilyen furcsa mókust keveset láttam. Legalább két órámba telt, amíg megszabadulhattam a rendelőből.

— Itt is furcsán viselkedett — helyesel Márta.

— Arra se tudott válaszolni, hogy vannak-e fájdalmai. Csak nézett azzal az ijedt-ijesztő barna szemével. Látod, már a szeme is! Hány hollandust láttál te barna szemekkel? Nem sokat, igaz? Aztán azt hittem, nem hallja, amit kérdezek, hát fölírtam neki a kérdést. Csak intett a kezével, hogy nem látja, de meg se nézte az írást, rá se pillantott. Egy ív papírra arasznyi betűkkel írtam fel aztán ugyanezt. A válasz ugyanaz, csak int.

— Na látod — csillog Martin szeme. — Csak nem akarják azt mondani, hogy egy ilyen se lát, se hall szerencsétlent, mellesleg nem

járhat messze a hatvantól, hogy egy ilyen szerencsétlent küldenek egy Európára szóló versenyre, legalábbik az újságja szerint? Vagy pedig...

— Vagy pedig — fejezi be a mondatot Márta — ez nem az az ember, akinek kiadja magát. Egyszerűen kicserélték a valódit ezzel a szerencsétlennel, aki hallgat. Vagy tényleg nem tud beszélni, vagy megijesztették, és megjátssza magát. Amennyiben erre okuk van! — Észre sem veszi, ahogy áttér a többes számra, és már nem is a hollandusról beszél, de azokról, akiket a háta mögött sejt.

— Nahát, ha eddig eljutottunk, jöhet a vacsora is. Martin lete-szi a felöltőjét, és az asztalhoz telepszik. — De várj csak. Voltak azért bizonyos szavak, amiket egész érthetően kimondott. Nem ta-lálod te is furcsának: ha kérdezik, csak bámul maga elé bambán, aztán a legváratlanabb pillanatban érthetően kinyög egy-egy szót? Volt nála egy tizenöt személy számára kiállított csekk, amivel a dátum szerint ma délben kellett volna a versenyzők ebédjét fizet-nie a Z.-i Albatroszban. Ő volna a tizenötödik. Amit ismételtgetett töredékekben, az körülbelül az, hogy szállítsák azonnal a Z.-i Al-batroszba, ezt erőlyesen követelte, szállítsák oda élve vagy halva, mert neki ott kell lennie.

Márta még mindig számol és köt; tudja, bármennyire éhes is Martin, enni nem fog:

— És... és senki nem kereste azóta?

— Ez az! — kiált fel Martin diadalmasan. — Hogy senki nem keresi. Ha ez a szerelőjük, ha nála vannak a papírjaik, tegyük fel, akkor miért nem keresik? Annyira sem törődnek vele, mint egy kutyával, mi meg itt vacakolunk vele...

— És hol fog aludni? — pislant fel Márta a kötéséből.

— Azt hiszem, ott, ahová a holmiját kihordták az összetört kocsiból. Még az a szerencse, hogy ott volt mindjárt kéznél a Mimóza fogadó.

— Ez lehetetlen! Nem értem, hogy hagyhatja így a rendőrség, vagy egyszerűen, sóznák rá a konzulátusukra, elvégre az a dolguk idegenben, hogy az állampolgáraikkal törődjenek. Törnék azok a fejüket!

— Azt már nem — Martin hangja, mint a megbántott gyereké, akitől éppen kedvenc játékát akarják elvenni. — Azt már nem! Ez most már az én ügyem.

Márta hallgat, elrontotta a kötést látszik: ő is kisajátította magának az esetet.

— Tudod — folytatja Martin —, akkor támadt bennem a legalaposabb gyanú, amikor ott az elsősegélynél, az ügyeletes orvos kérdéseket tett fel. Megpróbáltam fordítani, tudod, az én rozoga angol tudásommal, és úgy tűnt fel, de nemcsak feltűnt, ezt eskü alatt is állítom, hogy a hollandus intett az éppen bekötözött és összeragasztgatott fejével, amikor az orvos a tollát kereste. Mintha azt akarta volna ezzel üzeni, hogy ne nagyon erőlködjek a fordítással. Ha ezek ennyire körültekintően szervezték volna az akciót, mert addig minden egybevágott, akkor miért éppen bennem látta volna ez a bagoly a segítségét, de legalábbis azt, akihez bizalommal lehet, akinek cinkosan oda lehet inteni, akit egyetlen intéssel meg lehet vesztegetni, beavat a játékba anélkül, hogy ismerném a célt és a játékszabályokat? Aztán a másik...

— Aztán a másik — kapja el szavát Márta. — Mert neked olyan az ábrázatod, hogy is mondjam csak? olyan megérett... Ezért is dőltem be neked annak idején.

— Mi? — Martin felkel, látszik, ha nem az „ügye” forogna kockán, fogná magát, és egy szó és vacsora nélkül lefeküdné. Bevágná maga mögött az ajtót. Mártát nem zavarta meg nyugalmaiban, anélkül, folytatja, hogy felnézne kötéséből:

— Ha ezek valami mediterrán túrán vagy micsodán lennének, és a te újságtérképed szerint Törökországban és Észak-Afrikán, Gibraltáron térnének vissza Marseille-be, a kiinduló állomásra, akkor miért jönnének erre mifelénk? Vannak célszerűbb utak is, akarom mondani, rövidebbek.

— Jól mondd. És ha jól emlékszem, a törökországi részre berajzolt útvonal se halad éppen a tenger mellett, inkább egy jó nagy kanyar az ország belsejébe. Látod, ez is logikátlan. Ez egy jól szervezett akció, semmi más.

— Világos — szögezi le Márta. — A tengely: Anatólia—Marseille. Világos, mint a nap. Szerintem futni kellene hagyni őket, és megvizsgálni a pótkerekek tartalmát, amint elhagyják Törökországot.

— Ne hülyéskedj — háborodik fel Martin. — Csak nem gondolod, hogy én most fogom magam, és irány Ankara? Emiatt a se lát, se hall szerencsétlen miatt?

— Ki beszél itt utazásról! — vág vissza már-már gorombán Márta. — Ki mondja azt, hogy most te utazz el? Erre megvannak a megfelelő szervek.

— Ide figyelj, Márta — nyelv egyet Martin —, én se nem utazok, se nem adom át az ügyet senkinek. Ez az én ügyem, és kész. És ma addig nem vacsorázok, amíg a végére nem jártam ennek az ügynek, még ma éjjel. Érted?

— Ahogy gondolod — áll fel Márta, és eltűnik a fürdőszoba irányába. — Mindenesetre, fél tíz van. Az ébresztést majd magad szervezd meg.

Most, hogy magára maradt, most, hogy Márta tüntetően zubogtatja a vizet a fürdőszobában, mintha megkönnyebbülne. Az éhség egyre jobban kínozza, de a kíváncsiság is, nem kevésbé a fáradtságát jutalmazó majdani nimbusz gyári kollégái előtt: nemzetközi bünszövetkezetet leplezett le, otthon, az asztal mellett, egy lépést sem kellett tennie, csak logikusnak lenni, összerakni a meglevő mozaikokat, a hiányzókat pedig kipótolni. Nevetségesen egyszerű eszközökkel. Például: felvenni a telefonkagylót. Tárcsázni. Tárcsázni például a járási kapitányságot, kipuhatolni, mennyit tudnak az ügyről.

— Halló? . . . igen, igen.

— Igen, elvtárs, tudunk az ügyről. Egyelőre csak annyit mondhatunk, hogy az illető reggel nyolcra van beidézve. A kihágási osztályra. Az összetört kocsi miatt, függetlenül attól, hogy egyszál maga verte szét a kocsit a . . . kilométerkőnél. Mert bármi rendellenes történik is az úton, a tárgyalást le kell folytatni, ad acta teni . . . ha nincs felperes, akkor is.

— Köszönöm. Azért az elvtárs megmondhatná, úgy négy szemközt, hogy nem furcsa egy kicsit ez az egész?

— Hát ami a furcsaságát illeti, elég fura ügy, az igaz.

— Hát akkor elnézést kérek, tudja, engem hívtak tolmácsolni az elsősegélyhez, csak ezért bátorkodtam . . .

— Bátorkodjon csak máskor is, kérem, tudja, több szem többet lát — mondta szűkszavúan a rendőr, annyira szűkszavúan, hogy Martin jobbnak látja azonnal jó éjszakát kívánni. — Magának is — mondja végül az ügyeletes —, aludjon jól, és ne nagyon izgassa fel magát. Semmiség az egész, naponta százával vannak hasonló eseteink.

— Vannak a fenét — mormolja Martin, mikor leteszi a kagylót. — Így bagatellizálni egy ekkora ügyet . . .

Papírt, tollat vesz elő, hogy rögzítse darazsakként rajzó gondolatait. Első lépés: felhívni a Z.-i Albatroszt, mit tudnak a tizennégyszáz relisről. Elvégre nyilván előre, a formalításoknak megfe-

lelő rendelésről van szó, ha ez a bagoly a címükre kiállított csekkel töri össze magát. De jaj, ez nincs a területi könyvben, az egy más központhoz tartozik. Sebaj, felhívja a tudakozót. Percekig csenget, nem veszik fel. Nyilván már alszanak, pedig itt áll, a számuk után, hogy 0 órától 25 óráig. Végre. Egy álmos női hang megadja az Albatrosz számát.

— Halló! halló!

Mély csend, csak a kicsengő készülék hangja. Ez lehetetlen, az ország egyik legforgalmasabb szállodája, éppen tíz óra, most van az éjszakai váltás, tehát még jelen mind a két műszak, az egyik csomagol, a másik kezd. Az információs hangjánál is álmosabb, dühös férfihang:

— Albatrosz!

— Elnézést a zavarásért, szeretném megérdeklődni, önöknél szállt-e meg a déli órák folyamán egy mediterrán sporttúra tizennégy vendége?

— Mi? — horkan a hang. — Mi kérem zárva vagyunk. Téli átépítések, én kérem az éjjeliőr vagyok.

— Az istenre kérem az elvtársat, segítsen, én F.-ből hívok, ugyanis a túra egy tagja összetörte magát, pont itt nálunk, én tolmácsoltam az elsősegélynél, nagyon fontos.

— Kérem, én csak annyit mondhatok, amennyit mondtam, semmi többet, mert zárva vagyunk, kérem. De ha már F.-ből hív, kinézhetek, hátha segíthetek valamit, tartsa, kérem a vonalat. — Egy perc, két perc, a vonal megszakad. Tárcsáz. Foglaltat jelez. Nyilván még nem jött vissza, és a kagyló az asztalon fekszik. Végre, vonal. — Halló? Igen, kérem, itt parkol a hátsó bejárat előtt tizennégy kis sárga-piros versenykocsi. Holland rendszámok.

Martin majdnem felkiált örömben:

— Mit gondol, hol szállhattak akkor meg?

— Kérem, én nem gondolok semmit — a könyörgő hangra —, én csak az éjjeliőr vagyok, és az elhuzódó téli átalakítások...

— Elnézést — dadogja Martin —, elnézést.

— Elnéztem — éneklí a túloldali hang. A vonal megszakad.

Martin a következő lépés feljegyzését már nem is tartja fontosnak, a harmadiknak, a tizediknek a feljegyzését sem, ismét a tudakozó. Kissé kellemetlen ugyan, de felhívja az ottani kapitányságot. Ugyanaz az álmos női hang, türelmesen mondja a számot, jóindulatúan még azt is hozzáteszi, hogy az ilyen országos telefonálhatóknak megérne venni egy teljes névjegyzéket. Martin még

udvariasan elsuttogja, hogy csak országos marhák mondanak ilyent, de csak a szívélyes jó éjszakát után, és máris a vonalban a Z.-i kapitányság:

— Halló?

— Kérem, kérem, én hívtam az Albatroszt a relisek miatt, de nincsenek ott, csak a tizennégy sárga-piros kiskocsi, nyilván a parkolóhelyek miatt, ha egyszer valahol leálltak, talán nem volt kedvük új helyvel kísérletezni, inkább gyalog mentek tovább. Lenne szíves az elvtárs, és mondaná meg, van-e ott az Albatrosz közelében egy másik szálló is?

— Hogy van-e? — kedélyeskedik az ügyelő. — Hát ott van például a Konzul-szálló. Ez a legközelebbi.

Még megkérdezi, nem találja-e furcsának az ügyet az ügyeletes, mire az furcsának találja; Martin megköszöni, itt a Konzul portája, biztosra akar menni, valósággal szuggerálja a sorsot, és határozottan kérdez:

— Halló? Kérem, a tizennégy relissel kapcsolatban hívok. Ha kapcsolhatná a vezetőjüket.

— Parancsoljon. — Szünet. — A szoba nem jelentkezik. Talán a városban van. Sajnálom.

— Akkor bárkit, a csoportból, nagyon fontos, tessék megérteni, kérem.

— Értem én, miért ne érteném — énekel a portás —, egy pillanat, és máris adom. Tessék beszélni.

Martin minden erejét összeszedi, rozoga angol tudása érdekében egyidejűleg fohászkodik Shakespeare-hoz, Coleridge-hez, Shelly és Keats szelleméhez, és szépen tagolva elmondja a tényállást:

— Uram, a tizennégy relis vezetőjét keresem.

— Yes, Sir.

— Kérem, a szerelőjük szerencsétlenség következtében nem folytathatta az utat, itt éjszakázik, F.-ben.

— Yes, Sir.

— De nem kell aggódni, hamarosan rendbe jön.

— Yes, Sir.

— Úgy gondolom, küldeni kellene érte.

— Yes, Sir.

— Reggel nyolcra idézése van a kihágási bíróhoz — Martint már a sírás fojtogatja —, csak formáság az egész, mert mindent regisztrálni kell, akármilyen rendellenesség is történik az úton.

— Yes, Sir.

— Ennyi az egész, kérem, én csak a túra érdekében, mint kívülálló...

— Yes, Sir.

— A viszont hallásra.

— A viszont hallásra, Sir.

A kagyló csattan a villán, a Cápá telefonján. Mélységes csönd, a vonalban kozmikus, elektronikus zajok. Kétoldalt ellógó karral ül a majdnem üres papírlap előtt; megpróbál minden idegszálával a Hollandiával kapcsolatos ismereteire koncentrálni. Fekete és lila tulipánok végtelen sora vonul előtte, sajt-alagutak, egy De Jong nevű író, vízszakította gétek, szélmalom; valahol látott amszterdami házak egymástól elütő színekben az egykor számozatlan épületek megkülönböztetésére és a postások örömére, delphi kerámiák, egy latyakos tengerpartot ábrázoló, sötétbarna tónusú olajkép furcsán felhúzott vitorlájú bárkákkal, facipő, és az egész sor végén egy vigyorgó tehén. Ennyi az egész. Tizenegy óra. Nagyon éhes. Amszterdamban sok az ékszerész.

Pillantása a telefonra esik, istenem — sóhajtja —, ha megjön a számla, Márta szívszédülést kap, de talán mégse, az egésznek okosan elejét lehet venni, talán, ha azonnal utazik Törökországba, miért ne, legjobb a dolgoknak személyesen utánanézni.

Álmában sok-sok kis sárga-piros versenykocsi futkosott fel és alá az Albatrosz- és a Cápá-szálló közt, és fogyott, fogyott, egyre fogyott az üzemanyag.